

Özel Öğretim Kurumlarındaki Öğretmen Görüşlerine Göre Lise Öğrencilerindeki Teknoloji Bağımlılığı

According To The Opinions Of Teachers In Private Educational Institutions, Technology
Addiction In High School Students

Ahmet ÜSTÜN Emel AKIN

Prof.Dr., Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Amasya, Türkiye
Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, Amasya, Türkiye

ÖZET

Günümüzde, teknolojinin gelişmesiyle birlikte internet ve sosyal medya kavramları hayatımızın içinde önemli bir yer tutmaktadır. Teknoloji ve sosyal medya içerikleri her yaşta bireyin olduğu gibi lise öğrencilerinin hayatında da oldukça fazla yer etmektedir. Bu anlamda bu araştırmada özel öğretim kurumlarındaki öğretmen görüşlerine göre lise öğrencilerindeki teknoloji bağımlılığını derinlemesine incelemek amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma kapsamında olgu bilim deseni çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu, kolay ulaşılabilir örneklem ile belirlenmiştir. Bu anlamda araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında Amasya'nın Merzifon ilçesindeki Özel Öğretim Kurumlarında görev yapmakta olan 10 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri ise yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler, betimsel bakış açısıyla analiz edilmiştir. Araştırmacılar, yapılan analizler sonucunda özel öğretim kurumlarındaki öğretmen görüşlerine göre lise öğrencilerindeki teknoloji bağımlılığı ile ilgili olarak öğrencilerde sosyal medya bağımlılığı, gereksiz zaman kaybı, asosyalleşme, iletişim kuramama gibi sonuçlar elde etmişlerdir. Araştırmacılar yaptıkları analizler sonucunda bulgularından hareketle, sorunlara yönelik olası çözüm önerileri ise; sosyal etkinliklere yer verme, okul-veli iş birliği, sportif faaliyetlere yönlendirme, bilinçlendirici seminerler düzenleme gibi önerilerde bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen görüşleri, teknoloji, teknoloji bağımlılığı

ABSTRACT

Nowadays, with the development of technology, the concepts of the Internet and social media occupy an important place in our lives. Technology and social media content have a significant place in the lives of high school students, as well as individuals of all ages. In this sense, in this research, it was aimed to examine the technology addiction of high school students in depth according to the opinions of teachers in private educational institutions. The research was conducted within the framework of the case science design within the scope of qualitative research. The study group of the research was determined with an easily accessible sample. In this sense, the study group of the research consists of 10 teachers who are working in Private Educational Institutions in Merzifon district of Amasya in the 2021-2022 academic year. The data of the research were obtained through a semi-structured interview form. The obtained data were analyzed from the descriptive point of view. According to the opinions of teachers in private educational institutions, researchers have obtained results such as social media addiction, unnecessary time loss, asocialization, inability to communicate in high school students in relation to technology addiction. Based on their findings as a result of their analyses, the researchers made suggestions for possible solutions to the problems such as taking part in social activities, school-parent cooperation, directing them to sports activities, organizing awareness-raising seminars.

Keywords: Teacher opinions, technology, technology addiction

1. GİRİŞ

Günümüz dünyasında, teknoloji ve internetin gelişimi insanların hayatını oldukça fazla etkileyen kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle ergenlik dönemindeki gençlerin ve lise öğrencilerinin vakitlerinin çoğunu geçirdikleri interaktif ortamın, onları sosyal ve bilişsel yönden oldukça fazla etkilediği düşünülmektedir. Sosyal medya, insanların düşüncelerini ve duygularını paylaşmak için kullandıkları online ortamlardır (Eraslan, 2018). Sosyal medya kullanan bireyler istedikleri her türlü paylaşımı yapabilir, tanıdığı veya tanımadığı insanlarla iletişime geçebilirler (Kuss ve Griffiths, 2011). Günümüzde sosyal medya, istenilen içeriklerin üretilmesinin yanı sıra insanların iletişim kurmasını da sağlayan bir araçtır (Lewis, 2010). Kısacası sosyal medya günümüzde birçok insan açısından vazgeçilmez bir iletişim ve sosyalleşme aracı olarak görülmektedir. Günümüzde özellikle ergenler için sosyal medya, vazgeçilmez bir iletişim aracı ve dijital bir popülerlik mekanizması olarak algılanmaktadır. Ergenlerde son dönemlerde popüler olma arzusunun artması onların interaktif ortamı oldukça yoğun bir şekilde kullanma durumlarında etkili olmaktadır (Kaygusuz, 2013). Yapılan bir araştırma sonucunda ergenlerin internet ortamına girişleri incelendiğinde, ödevlerini yapmak için kullanan gençlere oranla popülerlik için interneti kullanan gençler sayıca çok daha fazla görülmektedir (Derin ve Bilge, 2016).

Yeşilay tarafından yayımlanmış olan gençlerin bağımlılıklarıyla ilgili raporda, gençlerin günlük hayatında can sıkıntısında ilk akla gelen seçenek sosyal medyaysa, derslerinin ve etkinliklerinin önüne geçiyorsa, günlük yaşantılarını popülerlik arzusuyla olumsuz etkiliyorsa onların bağımlı olabileceği ifade edilmiştir (Yeşilay, 2017). Günümüzde sosyal medya yaşantımızda oldukça fazla yer edindiğinden bazı insanların bağımlı olup olmadıklarını bilmeleri oldukça zorlaşmaktadır (Andreassen ve Pallesan, 2014). Bağımlılık, günlük hayatımızın içinde birçok farklı durumda karşımıza çıkabilen ve farklı anlamlara gelen bir kavramdır. Genel anlamda bir duruma engel olunamayan bir istek olarak tanımlanmaktadır (Beyazyürek ve Şatır, 2000). Bağımlılık durumu, maddeye karşı bağımlılık ya da bir davranışa karşı bağımlılık olarak iki farklı şekilde ifade edilmektedir (Köknel, 1998). Maddeye karşı bağımlılık durumu vücuda zarar vermesine rağmen ona karşı istek duyma ve reddedememe durumudur. Davranışa karşı bağımlılık gösterilmesi ise, olumsuz sonuçlar doğurmasına ve kişiye zarar vermesine rağmen durumun terk

edilmemesi olarak belirtilmiştir. Televizyon, internet oyunları, sosyal medya, telefon, interaktif ortamlar çocukların ve gençlerin dünyasında, sosyal ve ruhsal dünyalarında oldukça önemli bir yer sahibi olmuştur (İlhan, 2007).

İletişim, bireylerin duygularını, davranışlarının yansımalarını sözlü ya da yazılı olarak iletmesidir. İletişim, bireyler arasındaki duyguların paylaşılması, düşüncelerin paylaşılması süreci olarak tanımlanır. Teknoloji ve iletişim kavramının bir arada olmasıyla gelişen iletişim teknolojileri; basım, yayım ve iletme kavramlarını içermektedir (Arat, 2011). İletişim teknolojilerinin gelişmesi, geleneksel olarak var olan medya kavramını sosyal medya olarak değişikliğe uğratmıştır. Bu yeni değişiklikle birlikte yeni bir iletişim ortamı ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda dünyanın bir ucunda yaşanan bir olaya anlık olarak dünyanın diğer ucundakiler dâhil olabilmektedir (Gönenç, 2011). Günümüzde yeni gelişen bu iletişim ortamında insanların hayatında yeni bir sosyalleşme ortamı oluşmuştur. Her geçen gün farklı bir şekilde hayatımıza entegre olan bu sosyal medya araçları, bireylerin hayatını her yönden etkilemektedir (Bat ve Akıncı, 2010). Bostancı'ya (2010) göre sosyal medyanın geleneksel medyadan farkı, sosyal medyanın içeriklerinin sosyal medya kullanıcıları tarafından belirlenmesidir. Sosyal medya kullanıcısı, sosyal medyanın kullanıcısı olmanın yanı sıra içeriklerine müdahale edebilme ve onu istediği şekilde yönlendirebilme imkânına da sahiptir. Bu açıdan bakıldığında sosyal medya kullanıcıları, geleneksel medya kullanıcılarından farklı olarak içeriğe müdahale edebilme aynı zamanda içeriği üretebilme gücüne sahip olmaktadır (Koçak, 2012).

Günümüzde çocukların ve gençlerin internet kullanımının hangi durumda olduğuyla alakalı pek çok çalışma yapılmaktadır. Yapılan bu araştırmalara göre gençlerin interneti, en fazla arkadaşlarıyla sohbet etmek, alışveriş yapmak, içerik üretmek, dijital ortamlara girmek ve oyun oynamak amacıyla kullandığı görülmektedir (Akçalı, 2007). Sosyal medya günümüzde o kadar çok yer almaktadır ki, bireyler bağımlı olup olmadıklarının bilincinde değildirler. Bireyler ve özellikle ergenler gerçek hayatının önüne sosyal medyayı koyuyorsa, zamanının çoğunu sosyal medyada harcıyorsa ve sürekli bir şeyler paylaşma ihtiyacı hissediyorsa teknoloji bağımlısı oldukları ifade edilebilir (Andreassen ve Pallesen, 2014). Okul haricindeki tüm zamanını teknoloji için harcayan bireyler, dijital dünya içinden çıkamamakta ve bu durum onlar için normal bir hal almaya başlamaktadır (Derin ve Bilge, 2016). Ergenlerin kişiliğinin geliştiği, birey olma yolunda adım attıkları ve geleceklerinin şekillendiği bu dönemde yapay, sanal ortamda kurulan ilişkiler onları psikolojik ve bilişsel açıdan kötü yönde etkilemektedir.

Alanyazın incelendiğinde öğrencilerin sosyal medya ve teknoloji bağımlılığıyla ilgili birçok çalışma karşımıza çıkmaktadır. Fakat teknoloji bağımlılığı konusunda öğretmenlerin rolünü anlatan çalışma sayısı oldukça azdır. Ayrıca daha derinlemesine bilgiler edinilmesi ve öğretmenlerin ebeveynlerin rolünün sorgulanması açısından nitel çalışma yapılması desteklenmiştir (Aydın, 2017). Aynı zamanda aile bireylerinden sonra ergenlerin hayatında en çok yere sahip olan kişiler öğretmenlerdir. Bu açıdan öğretmenlerin görüşleri ışığında lise öğrencilerinin teknoloji bağımlılığının inceleneceği bir araştırmanın ortaya konulması öğrencilerdeki teknoloji bağımlılığının olumsuz yansımalarını ortadan kaldırma anlamında önem arz etmektedir.

Yukarıda ifade edilen açıklamalar kapsamında bu araştırmanın amacı özel öğretim kurumlarındaki öğretmen görüşlerine göre lise öğrencilerindeki teknoloji bağımlılığı konusunda derinlemesine bilgi edinmektir. Amaç doğrultusunda aşağıda yer alan araştırma sorularına cevap aranmıştır.

- ✓ Özel öğretim kurumundaki lise öğrencilerinde teknoloji bağımlılığı söz konusu mudur?
- ✓ Özel öğretim kurumundaki lise öğrencilerinde teknoloji bağımlılığının nedenleri nelerdir?
- ✓ Özel öğretim kurumundaki lise öğrencilerinde teknoloji bağımlılığının çözümü için neler yapılabilir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi gibi başlıklara yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Yöntemi ve Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada özel öğretim kurumlarındaki öğretmen görüşlerine göre lise öğrencilerindeki teknoloji bağımlılığını belirlemek amacıyla nitel araştırma yönteminden yararlanılarak yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, bir bireyin ya da insanların sorunlarını kendine has yöntemlerle inceleyen bir araştırma yöntemidir (Croswell, 2018). Nitel araştırma yönteminde konu doğal ortamında ele alınarak, bütüncül bir anlayış takip edilir ve olgular kendine özgü bir şekilde yorumlanır (Denzin, 2005).

Yapılan araştırma olgu bilim deseniyle gerçekleştirilmiştir. Bu desen, günlük hayatta yaşadığımız deneyimlerden yola çıkılıp farkına varılan olgu ve olayların daha detaylı incelenmesine katkı sağlamaktadır (Yıldırım, 2008). Ayrıca olgu bilim deseni olgu ve olayların arkasında yatan paydaş ve benzer anlamları ortaya koymak için bireylerin tecrübe ve deneyimlerini açıklamaya çalışmaktadır (Baker, Wuest ve Stern, 1992).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 yılında Amasya'nın Merzifon ilçesindeki özel öğretim kurumlarında çalışan 10 öğretmen oluşturmaktadır. Amaçlı örneklem tekniği, çalışmacılara derinlemesine analiz yapma fırsatı

sunmaktadır aynı zamanda bilgi açısından zengin ve ayrıntılı durumları seçmek bu yöntemle mümkün olmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Nitel araştırma tekniklerinde oldukça yaygın olarak kullanılan bu teknik hem zaman tasarrufu sağlar hem de çalışmacılara maliyet açısından avantajlar sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Katılımcılara K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9 ve K10 gibi kodlar verilmiştir ve kimlikleri bilgileri gizlenmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo.1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Sıra	Cinsiyeti	Yaş	Mesleki Kıdem	Branşı	Eğitim Seviyesi
K1	Kadın	40	15	Edebiyat	Lisans
K2	Kadın	45	20	Türkçe	Lisans
K3	Kadın	35	10	Fizik	Lisans
K4	Kadın	35	10	Rehberlik	Lisans
K5	Kadın	30	8	Tarih	Yüksek Lisans
K6	Kadın	30	8	Biyoloji	Lisans
K7	Erkek	50	25	İngilizce	Lisans
K8	Erkek	50	28	Tarih	Lisans
K9	Erkek	45	20	Fizik	Lisans
K10	Erkek	35	15	İngilizce	Lisans

Tablo.1’deki veriler incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %60’ının kadın, %40’ının erkek olduğu görülmektedir. Yaş ortalaması 35-50 arasındadır. %90’ı lisans, %10’u yüksek lisans mezunudur. Mesleki kıdemleri ise 8 ile 30 yıl arasında değişmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin branş dağılımı farklılık göstermektedir.

2.3 Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda görüşme soruları önceden hazırlanmaktadır, görüşme esnasında durumun uygunluğuna ve şartlara göre daha ayrıntılı veriler elde edebilmek için sorular eklenebilir (Çepni, 2010). Ayrıca kişilerin kendilerini rahatlıkla ifade edebildiği bu görüşme tekniğinde derin ve ayrıntılı bilgiler elde edilebilmektedir (Büyüköztürk vd., 2012). Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunu literatürden yararlanarak araştırmacılar hazırlamıştır. Hazırlanan formun ölçülmek istenen duruma hizmet edip etmediğini sınamak ve soruların anlaşılır olup olmadığını anlamak için iki öğretim görevlisinin ve bir Türkçe öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Alınan dönütlere istinaden yarı yapılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir. Katılımcılarla görüşme öncesi iletişime geçilerek uygun yer ve zaman belirlenmiş görüşmelerin sağlıklı bir ortamda gerçekleşmesi sağlanmıştır. Katılımcıların rahat olması için araştırma konusunda bilgiler verilmiş ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca her bir katılımcıyla 25-30 dakikalık görüşmeler gerçekleştirilmiş ve görüşmeye başlanmadan önce katılımcılardan izin alınarak sorulara verilen cevaplar ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşme sonrası ses kayıt cihazıyla toplanan veriler bilgisayar ortamında yazılı hale dönüştürülmüştür.

Yazılı hale getirilen veriler araştırma öncesi elde edilen kodlara göre betimsel analiz yönteminden yararlanılarak analiz edilmiştir. Bu yöntemde, ulaşılan verileri çarpıcı bir şekilde sunabilmek için sıklıkla doğrudan alıntılama yoluna başvurulur. Betimsel analizdeki amaç, verilerin düzenlenmiş bir şekilde yorumlanarak okuyucuya sunulmasıdır (Sözer ve Aydın, 2020). Görüşmede elde edilen veriler belirlenen kodlara göre düzenlenerek aynı zamanda görüşmecilerin cevaplarına da yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Analiz gerçekleştirilirken katılımcılara K1,K2,K3...gibi kodlar verilmiştir. Veriler tablolaştırılıp ayrıntılı bir şekilde yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde özel öğretim kurumlarındaki öğretmenlerin lise öğrencileri üzerindeki teknoloji bağımlılığı ile ilgili görüşleri, öğretmenlerin sosyal medya ve teknoloji bağımlılığı algıları, lise öğrencilerinde teknoloji bağımlılığı ve etkileri, özel öğretim kurumlarının teknoloji karşısındaki rolü ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmanın birinci sorusu “Lise öğrencilerinin teknoloji ve sosyal medya bağımlılığı ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” şeklindedir. Veriler analiz edildiğinde, katılımcılar araştırmanın birinci sorusu olan teknoloji ve sosyal medya bağımlılığını 1. Vakit israfı, 2.Asosyalleşme, 3.Hastalık şeklinde sıralamışlardır. Katılımcıların araştırma sorusuna cevapları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya ve Teknoloji Bağımlılığına İlişkin Algıları

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Vakit İsrafı	3	42	“Teknoloji bağımlılığı öğrenciler için vakit israfıdır. Çok daha faydalı olabilecek alanlarda zamanını harcamak varken gereksiz bir zaman öldürme alanı olarak görüyorum.” (K2)
2	Asosyalleşme	2	29	“Özellikle ergenlik dönemindeki lise öğrencileri için sosyal medyaya bağlanmak, gerektiği gibi arkadaşlarıyla sosyalleşmeleri yerine onları asosyal bir hayat düzenine itmektedir.” (K1)
3	Hastalık	2	29	“Teknoloji bağımlılığın çok zararlı bir hastalık olduğunu düşünüyorum. Öğrencileri dört koldan saran zararlı bir virüs gibi onların yaşam alanlarını tehdit etmektedir.” (K4)
Toplam		7	100	

Tablo 2’yi incelediğimizde katılımcıların lise öğrencilerinin teknoloji bağımlılığına ilişkin görüşleri incelendiğinde, %42’sinin vakit israfı, %29’unun asosyalleşme, %29’unun hastalık şeklinde görüşlerini ifade ettiği görülmektedir.

Araştırmanın ikinci sorusu “Öğretmenlerin teknoloji ve sosyal medya bağımlılığının tanımına ilişkin algıları nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Veriler analiz edildiğinde katılımcılar, öğretmenlerin teknoloji ve sosyal medya bağımlılığına ilişkin görüşlerini 1. Gerçek dışı dünya, 2. Zararlı alışkanlık, 3. Virüs olarak ifade etmişlerdir. Katılımcıların araştırma sorusuna verdiği cevaplar Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Teknoloji ve Sosyal Medya Bağımlılığının Tanımına İlişkin Algıları

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Gerçek dışı dünya	4	50	“Ben teknolojinin ve sosyal medyanın insanlar üzerinde gerçek dışı bir dünya algısı yarattığına inanıyorum. Bu gerçek dışı dünya insanları tamamen içine çekerek adeta hayal dünyasında yaşamalarına sebep oluyor.” (K7)
2	Zararlı alışkanlık	2	25	“Her şeyin fazlasının zararı olduğu gibi günümüz dünyasında teknolojiyi de gereğinden fazla kullanmak her zaman insanlara zarar vermektedir. Fazla teknoloji bağımlılığı zararlı bir alışkanlık olarak karşımıza çıkmaktadır.” (K5)
3	Virüs	2	25	“Özellikle sosyal medya bağımlılığı, lise öğrencilerinin hatta tüm yetişkinlerin eğer fazla kendini kapırırsa bir virüs gibi tüm hayatını ele geçirmektedir.” (K1)
Toplam		8	100	

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların %50’sinin gerçek dışı dünya, %25’inin zararlı alışkanlık, %25’inin virüs olarak görüşlerini sıraladığı görülmektedir.

Araştırmanın üçüncü sorusu “Lise öğrencilerinde teknoloji bağımlılığı ve etkileri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Verilerin analizi sonucunda katılımcılar, lise öğrencilerindeki teknoloji bağımlılığı ve etkilerine dair görüşlerini 1. Popülerlik kazanma etkisi, 2.Hayal dünyasında yaşamak, 3. İletişim bozukluğu şeklinde ifade etmişlerdir. Katılımcıların araştırma sorusuna verdiği cevaplar Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Lise Öğrencilerindeki Teknoloji Bağımlılığı ve Etkilerine İlişkin Algıları

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Popülerlik kazanma etkisi	4	50	“Özellikle kız öğrencilerde sosyal medya ve instagram uygulamasının etkileri popülerlik ile bağlantılı olarak artmaktadır. Ne kadar çok etkili olduğu geçirdiği zamanla doğru orantılı olarak görülüyor.” (K5)
2	Hayal dünyasında yaşamak	2	25	“Teknoloji bağımlılığının en büyük etkisi sosyal medya bağımlıları için hayal dünyasında yaşamaktır.” (K8)
3	İletişim bozukluğu	2	25	“Teknoloji ve sosyal medyayı bağımlı olarak kullanan gençlerimizde en çok gördüğümüz sorun iletişim bozukluğudur. Asosyalleşmenin bir sonucu olarak iletişim kurmakta zorluk yaşıyorlar.” (K4)
Toplam		8	100	

Tablo 4’ü incelediğimizde katılımcıların %50’si popülerlik kazanma etkisi, %25’i hayal dünyasında yaşamak, %25’i ise iletişim bozukluğu şeklinde görüşlerini sıralamıştır.

Araştırmanın dördüncü sorusu “Özel öğretim kurumlarının teknoloji bağımlılığı karşısındaki rolü nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Verilerin analizi sonucunda, katılımcıların özel öğretim kurumlarının teknoloji bağımlılığı karşısındaki rolüne ilişkin görüşlerini 1. Sosyal etkinlikler, 2. Okul- veli iş birliği, 3.Sportif faaliyetler şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Katılımcıların verdiği cevaplar Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Katılımcıların Özel Öğretim Kurumlarının Teknoloji Bağımlılığı Karşısındaki Rolüne İlişkin Algıları

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Sosyal etkinlikler	3	42	“Özel öğretim kurumlarının bu alanda en büyük etkisi sosyal faaliyetler ile öğrencilerin teknolojiden uzaklaşmasını sağlamaktır.” (K3)
2	Okul-veli iş birliği	2	29	“Okul-veli iş birliği her konuda olduğu gibi teknoloji bağımlılığın önlemede de bize son derece yardımcı olacaktır.” (K5)
3	Sportif faaliyetler	2	29	“Özellikle lise öğrencilerinde sportif faaliyetler hem bedenen hem de zihnen zararlı alışkanlıklardan onları uzaklaştırmaktadır.” (K1)
Toplam		7	100	

Tablo 5’i incelediğimizde katılımcıların %42’si sosyal etkinlikler, %29’u okul-veli iş birliği, %29’u sportif faaliyetler şeklinde görüşlerini sıralamışlardır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, özel öğretim kurumlarındaki öğretmen görüşlerine göre lise öğrencilerindeki teknoloji bağımlılığını derinlemesine incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılar, teknoloji ve sosyal medya bağımlılığını 1.Vakit israfı, 2.Asosyalleşme, 3.Hastalık şeklinde sıralamışlardır. Öğretmenlerin sosyal medya ve teknoloji bağımlılığı ile ilgili görüşleri alındığında gereğinden fazla sosyal medyada zaman geçiren ergenlerin gerçek hayattan koptuğu, asosyal ve içe kapanık bireylere dönüştüğünü ifade ettikleri görülmektedir. Araştırmacıların elde ettiği bulgular Caplan’ın (2002) gerçekleştirdiği çalışmadaki bulgularla örtüşmektedir, onun da ifade ettiği gibi sosyal medya ve teknoloji bağımlılığı olan bireyler yalnızlaşma ve içe kapanma sonuçlarıyla yüz yüze kalmaktadır.

Katılımcılar, lise öğrencilerindeki teknoloji bağımlılığı ve etkilerine dair görüşlerini 1. Popülerlik kazanma etkisi, 2. Hayal dünyasında yaşamak, 3. İletişim bozukluğu şeklinde ifade etmişlerdir. Lise öğrencilerine teknoloji bağımlılığının etkileri ile ilgili bulgular incelendiğinde onların toplumdan koparak, hayal dünyasında yaşayan bireylere dönüştüğü yer almaktadır. Örneğin Ögel'in (2012) internet bağımlılığı konusundaki yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur, buna göre bireyin toplum dışında yalnızlaştığı, hayattan koptuğu ifadeleri görülmektedir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre lise öğrencilerinin teknoloji bağımlılığı ile ilgili bulgular incelendiğinde olumsuz yönde etkilendikleri ve sosyal hayatlarını sekteye uğrattığı sonucuna varılmıştır. Özellikle sosyal medyanın öğrenciler üzerinde hayal dünyasında yaşıyormuş hissi veren etkisi görülmektedir. Young ve Rougers (1998) yaptıkları çalışmada benzer sonuçlar elde etmiştir. İnternet bağımlılığının öğrenciler üzerinde hem sosyal hem psikolojik yönden olumsuzluk yarattığı sonucuyla benzerlik göstermektedir. Kız öğrencilerin instagram'da popülerlik elde etme çabaları ve erkek öğrencilerden daha fazla sosyal medyadan etkilendikleri görüşünü katılımcılar dile getirmişlerdir. İnternetin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri ile ilgili bulgulara incelendiğinde kız öğrencilerin sosyal medyada popüler olma amacıyla daha fazla etkilendiği sonucuna varılmıştır. Örneğin sosyal medya bağımlılığı konusunda yapılan bazı çalışmalarda kız öğrencilerin erkek öğrencilerden sosyal medyadan daha fazla etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır (Horzum, 2011; Onay 2015). Araştırmacıların yaptığı çalışmalardaki bulgularla benzerlik göstermektedir.

Katılımcılar, özel öğretim kurumlarının sosyal medya ve teknoloji bağımlılığı karşısındaki rolüne ilişkin görüşlerini 1. Sosyal etkinlikler, 2. Okul veli iş birliği, 3. Sportif faaliyetler şeklinde sıralamıştır. Teknoloji bağımlılığının kötü etkilerini ortadan kaldırmak için okul-veli iş birliğinin önemi literatürdeki bazı çalışmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Örneğin Yiğit (2017), çalışmasında teknolojinin bireyler ve öğrenciler üzerinde bıraktığı kötü etkileri ortadan kaldırmak adına güçlü aile iş birliğinin olması gerektiğini, ailelerin desteğinin bu konuda çok önemli olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmacılar yukarıdaki tartışmalar neticesinde birtakım sonuçlara ulaşmışlardır. Bunlar:

- ✓ Katılımcılar lise öğrencilerindeki teknoloji bağımlılığını özellikle vakit israfı olarak görmekteirler.
- ✓ Normal şartlarda iletişim kurmamaları öğrencilere asosyallik olarak geri dönmektedir.
- ✓ Sosyal medyada gereğinden fazla zaman geçirmek bazen hastalık boyutunda gerçek dünyadan kopmalarına sebep olmaktadır.
- ✓ Öğretmenler teknoloji bağımlılığı ile ilgili gereğinden fazla zaman geçirildiğinde gerçek dışı bir dünyada yaşıyormuş algısı yarattığı ile ilgili görüşlerini ifade etmektedir.
- ✓ Sosyal medyanın fazla kullanılması öğrencilerde zararlı alışkanlık olarak görülmektedir.
- ✓ Sosyal medyanın insanları bir virüs gibi çepeçevre sardığı görüşü karşımıza çıkmaktadır.
- ✓ Teknoloji ve sosyal medya özellikle kız öğrencilerde bulunduğu konumda popülerlik kazanabilme aracı olarak görülmektedir.
- ✓ Fazla zaman geçirilen sosyal medya öğrencilerin sanal âlemde yani hayal dünyasında yaşamasına sebep olmaktadır.
- ✓ Gerçek hayattan uzaklaşarak zamanının çoğunu teknoloji ile harcayan gençler iletişim sorunu yaşamaktadır.

Özel öğretim kurumlarındaki öğretmen görüşlerine göre lise öğrencilerindeki teknoloji bağımlılığı ile ilgili derinlemesine bilgi almak amacıyla yapılan bu çalışmada araştırma bulgularından hareketle, birtakım öneriler geliştirilmiştir:

- ✓ Lise öğrencilerinin gereğinden fazla interaktif ortamda zaman harcamaması için sosyal etkinliklere daha çok zaman ayrılmalıdır.
- ✓ Okul veli iş birliği ile öğrencilerin zaman yönetimini planlaması sağlanmalıdır.
- ✓ Lise öğrencileri sportif faaliyetlere daha fazla yönlendirilmelidir.
- ✓ Okulda ve evde gençlere hem psikolojik hem sosyal yönden destek olunmalıdır.
- ✓ Sadece öğrenciler değil toplumumuzdaki her birey teknoloji kullanımı ile ilgili bilinçlendirilmelidir.
- ✓ Okullarda teknolojinin zararlı yönleri ile ilgili bilinçlendirici seminerler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

1. Akçalı, Selda İçin (2007). *Çocuk ve Medya*. İstanbul: Ebabil Yayınları.

2. Andreassen, C. S., Pallesen, S. (2014). Social network site addiction - An overview. *Current Pharmaceutical Design*.
3. Aydın F. (2017). *Teknoloji Bağımlılığının Sınıf Ortamında Yarattığı Sorunlara İlişkin Öğrenci Görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
4. Baker, C., Wuest, J. ve Stern, P. N. (1992). Methodslurring: thegroundedtheory/ Phenomenologyexample. *Journal of Advanced Nursing*, (17), 1355-1360.
5. Bat, Mikail ve Akıncı, Beril (2010). *Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
6. Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün. Ö. E., Karadeniz. Ş., Demirel. F., (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (13. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
7. Caplan S, E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioural measurement instrument.
8. Creswell J, W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma nitel araştırma ve araştırma deseni* (Çeviri Ed.M Bütün, SB Demir). Ankara, Siyasal Kitabevi.
9. Denzin, N. (2005). The art and politics of interpretation. In *Handbook of Qualitative Research*. (Eds NK Denzin, YS Lincoln):500-515. Thousand Oaks, CA, Sage.
10. Eraslan, L. (2018). *Sosyal medya ve algı yönetimi: Sosyal medya istihbaratına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
11. Gönenç, A, Y. (2011). *İletişim Teknolojilerinin Medya Üzerindeki Etkileri*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.
12. Horzum M, B. (2011). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(159): 56-68.
13. İlhan V. (2007). *Gündelik hayatta e-yaşam: İhtiyaç- arzu çelişkisi çerçevesinde yeni iletişim teknolojileri bağımlılığı*. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi
14. Kuss, D. J., Griffiths, M. D. (2011). *Online social networking and addiction - A review of the psychological literature*.
15. Kaygusuz, C. (2013). *Psikolojik ihtiyaçlar ve internet bağımlılığı*. M. Kalkan, C. Kaygusuz (Ed.), *İnternet Bağımlılığı: Sorunlar ve Çözümler* (s. 164-193). Ankara: Anı Yayıncılık.
16. Köknel Ö. (1998). *Bağımlılık: Alkol ve Madde Bağımlılığı*. İstanbul, Altın Kitaplar
17. Lewis, B.K. (2010). Social media and strategic communication:Attitudes and perceptions among college students.
18. Onay P, D, Tüfekçi A, ve Çağıltay K. (2005). *Türkiye'deki öğrencilerin bilgisayar oyunu oynama alışkanlıkları ve oyun tercihleri*: ODTÜ ve Gazi Üniversitesi öğrencileri arası karşılaştırmalı bir çalışma. Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı, Ankara.
19. Ögel, K. (2012). *İnternet bağımlılığı*. İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
20. Sözer, Y. ve Aydın, M. (2020). *Nitel veri toplama teknikleri ve nitel veri analizi süreci*. Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde. Ankara: Pegem Akademi.
21. Yeşilay (2017). *Teknolojiye bağımlı yaşama!*. <http://tbm.org.tr/media/kitaplar>
22. Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
23. Yıldırım A, ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara, Seçkin Yayıncılık.
24. Yiğit, E. (2017). *Çocukların Dijital Oyun Bağımlılıklarında Ailelerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
25. Young KS, Rogers RC. (1998). The relationship between depression and internet addiction. *Cyberpsychol Behav*, 1:25-28.